KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUT

av den 5 juni 1996

om den tyska delstaten Brandenburgs garantier för investeringsprojekt i Polen

(Endast den tyska texten är giltig)

(Text av betydelse för EES)

(97/257/EG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR FATTAT DETTA BESLUT

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 93.2 första stycket i detta,

med beaktande av Avtalet om europeiska ekonomiska samarbetsområdet, särskilt artikel 62.1 a i detta,

efter att i enlighet med ovannämnda artiklar ha uppmanat berörda parter att lämna synpunkter,

med beaktande av dessa synpunkter, och

med beaktande av följande:

I

1. I ett meddelande av den 25 januari 1995 anmälde de tyska myndigheterna delstaten Brandenburgs garantiordning för investeringsprojekt i Polen ("Richtlinien für die Übernahme von Bürgschaften zur Teilfinanzierung von Vorhaben in der Republik Polen durch die Bürgschaftsbank Brandenburg"). I meddelanden av den 28 mars, 16 juni och 10 augusti 1995 och vid ett möte i Bonn den 23 maj 1995 lämnade de tyska myndigheterna ytterligare information.

2. Den 31 oktober 1995 beslutade kommissionen att inleda det förfarande som föreskrivs i artikel 93.2 i EG-fördraget. I en skrivelse av den 27 december 1995 informerade kommissionen de tyska myndigheterna om detta och uppmanade dem att lämna synpunkter inom en månad. Skrivelsen offentliggjordes i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* nr C 71 av den 9 mars 1996 som tillkännagivande till de övriga medlemsstatena och andra berörda parter om att de kunde framföra eventuella synpunkter på åtgärderna i fråga inom en månad från och med dagen för offentliggörandet.

3. I en skrivelse av den 29 januari 1996 framförde den tyska regeringen utförliga synpunkter. Synpunkter framfördes också av Du Pont de Nemours International SA av den 9 april 1996. Dessa synpunkter översändes per fax den 22 april 1996 till den tyska regeringen för kommentarer. De övriga medlemsstaterna lämnade inga synpunkter.

II

4. Garantiordningen avser tiden 1995–1998 och garantier på sammanlagt 20 miljoner tyka mark (10,5 miljoner ecu) per år. De tyska myndigheterna räknar med att bevilja cirka 20 garantier per år.

5. Ordningen är avsedd för

— företag som har sitt säte eller driftställe i Brandenburg, eller

— personer bosatta i Brandenburg

som önskar genomföra projekt i Polen (samriskföretag, igångsättning av företag)

liksom även för projekt som genomförs av

— medlemmar från Brandenburg i samriskföretag med polska företag, eller

— företag ("Projektgesellschaften") som bildats i Polen av företag med driftställe i Brandenburg i syfte att delta i samriskföretag.

6. Garantierna beviljas uteslutande i fråga om tillverkningsindustrin, tjänstesektorn, handelsträdgårdar och fria yrken.

7. Garantierna kan beviljas för lån till investeringar, rörelsekapital, startande av företag eller företagsförvärv samt för tillhandahållande av vissa säkerheter och garantier.

8. Garantins varaktighet är lägst 15 år (23 år i fråga om lån till finansiering av bygginvesteringar). Garantimottagaren skall betala en engångsavgift på 0,75 % (Bearbeitungsgebühr) och en årlig avgift på 0,8 % (Bürgschaftsprovision) av skuldbeloppet. De tyska myndigheterna räknar med en försummelse på 10 %.

9. Garantibeloppet begränsas i varje fall till 90 % av det stödberättigande lånet med ett tak på 0,52 miljoner ecu. Det stödberättigande lånebeloppet begränsas till 75 % av projektkostnaden.

10. Garantiernas stödnivå (som andel av de garanterade lånebeloppen) beräknades preliminärt till 10 %. Dessutom kan garantierna kumuleras med andra typer av stöd.

11. Kommissionen inledde förfarandet utifrån ståndpunkten att garantierna eventuellt kunde utgöra statligt stöd i den betydelse som avses i artikel 92.1 i EG-fördraget och i artikel 61.1 i EES-avtalet, eftersom de förbättrar den ekonomiska situationen för de företag som begär stöd och troligen kommer att påverka handeln mellan medlemsstaterna. Kommissionen uttryckte tvivel om huruvida och på vilka villkor investeringsstöd, som beviljas företag som är etablerade inom Europeiska unionen i syfte att främja deras affärsverksamhet utanför EES, är förenliga med den gemensamma marknaden. Stödåtgärderna begränsade sig inte till små och medelstora företag. Dessutom var det sannolikt att det tak för en kumulering av stödåtgärder som fastställs i gemenskapens rambestämmelser om statligt stöd till små och medelstora företag skulle komma att överskridas. Mot bakgrund av dessa tvivel ansåg kommissionen att inga av de undantag som anges i artiklarna 92.2 och 92.3 var tillämpliga och beslutade att inleda ett förfarande enligt artikel 93.2 med avseende på den aktuella ordningen.

III

12. De tyska myndigheterna lämnade synpunkter i en skrivelse av den 29 januari 1996. De anser att beviljandet av garantier till företag i Brandenburg är ett lämpligt sätt att uppväga de nackdelar Brandenburg har på grund av sitt perifera läge inom Europeiska unionen. Garantiinstrumentet skall särskilt möjliggöra för små och medelstora företag, som i allmänhet inte förfogar över tillräckligt stort eget kapital, att få lån till investeringsprojekt i Polen. Till skillnad från västeuropeiska företag kan små och medelstora företag i Brandenburg inte ställa ändamålsenliga säkerheter för anskaffning av medel på kapitalmarknaden.

13. Garantiinstrumentet skulle dessutom främja ett gränsöverskridande samarbete mellan företag inom EU och i Polen. Utländska investeringar i Polen främjar också utvecklingen av landets näringsliv, stärker företagens kapitalbas och ökar dess tekniska och kommersiella know-how. Gränsöverskridande samarbete av detta slag eftersträvas inte endast i Europeiska gemenskapernas Europa-avtal med Polen utan svarar dessutom mot målen för gemenskapens Phare-program och syftet med Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling.

14. De tyska myndigheterna bekräftar att stödet inte har några diskriminerande inslag eftersom alla företag med ett driftställe i Brandenburg är garantiberättigade, oavsett var de har sitt huvudkontor.

15. Dessutom meddelade de tyska myndigheterna kommissionen att de skulle ändra den ursprungliga anmälan så att ordningen begränsas till små och medelstora företag i enlighet med definitionen i gemenskapens rambestämmelser för små och medelstora företag (1). Stödansökningar från stora företag anmäls enskilt. Följaktligen utgår de tyska myndigheterna från att ordningen kan godkännas, eftersom den i den ändrade versionen motsvarar de "Riktlinjer för garantier från delstaten Niedersachsen för investeringar i länder som befinner sig i en demokratisk och marknadsekonomisk omställningsprocess" (N 362/95) som kommissionen godkände den 20 december 1995.

16. De tyska myndigheterna ifrågasätter kommissionens preliminära beräkning, enligt vilken garantiernas stödnivå kan uppgå till 10 %. De anser att en stödnivå på 1 – 2 % av de garanterade beloppen är en lämpligare bedömning. För övrigt skulle de allra flesta fall hålla sig under tröskeln för stöd av mindre betydelse på 50 000 ecu per företag under en treårsperiod. Ordningen har dock trots detta anmälts, eftersom myndigheterna i Brandenburg inte har för avsikt att utesluta företag som redan utnyttjat stöd av mindre betydelse för andra ändamål.

(1) Gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd till små och medelstora företag, EGT nr C 213, 19.8.1992, s. 2.

17. På grundval av ovanstående anser de tyska myndigheterna att stödordningen är förenlig med den gemensamma marknaden, eftersom den uppväger de ekonomiska nackdelarna till följd av Tysklands delning (artikel 92.2 c i EG-fördraget).

Dessutom främjar stödordningen den ekonomiska utvecklingen i områden med ovanligt låg levnadsstandard eller stor arbetslöshet. Detta gäller för företag både i Brandenburg (stödområde enligt artikel 92.3 a i EG-fördraget) och i Polen (som enligt artikel 63.4 a i Europa-avtalet jämställs med ett gemenskapsområde enligt artikel 92.3 a).

Även bortsett från detta skulle stödordningen också kunna anses vara en ordning för främjande av den ekonomiska utvecklingen av vissa områden, i detta fall av Brandenburg som gränsområde till Polen, eftersom handelsvillkoren inte förändras på ett sätt som strider mot det gemensamma intresset (artikel 92.3 c i EG-fördraget). Slutligen, eftersom det handlar om en stödordning för små och medelstora företag, skulle ordningen dessutom vara förenlig med den gemensamma marknaden enligt artikel 92.3 c i EG-fördraget (utveckling av vissa näringsverksamheter).

IV

18. Synpunkter har lämnats av Du Pont de Nemours International SA. Företaget anser att ordningen är ett nyskapande och pragmatiskt sätt att stimulera till utländska investeringar i länderna i Central- och Östeuropa. Ekonomiska omstruktureringsåtgärder är nödvändiga för att dessa länder så småningom skall kunna integreras i EU.

V

Stödkaraktär och ordningens stödnivå

19. Genom att företag från Brandenburg deltar i samriskföretag med polska företag eller i företag ("Projektgesellschaften") i Polen som har inrättats av företag med driftställe i Brandenburg i syfte att få stöd som samriskföretag, gynnas vissa företag eller produktionsgrenar i förhållande till andra företag, som inte får något stöd. Dessa åtgärder förstärker stödmottagarens ställning i förhållande till företag som inte får något stöd till denna verksamhet och hotar därför att snedvrida konkurrensen. Företag som är etablerade inom EES kan konkurrera med varandra även i fråga om utlandsinvesteringar. I en sådan situation skulle stödet troligen omedelbart snedvrida konkurrensen mellan EES-företagen.

20. Påverkan på handeln mellan medlemsstater (artikel 92 i EG-fördraget) eller avtalsparter (artikel 61 i EES-avtalet) är troligen mindre märkbar i de fall då stöd kan beviljas till verksamhet i Polen och följaktligen utanför EES, men den kan inte på förhand uteslutas. I vissa fall kan handeln inskränkas just genom indirekt påverkan (t.ex. i sådana fall då i Polen tillverkade varor återimporteras till unionen). Ändå kan stöd av denna typ förstärka ställningen för de stödmottagare som är etablerade i Brandenburg och därmed inom den gemensamma marknaden. Stöd till verksamhet som omfattas av den ifrågavarande ordningen kan således ha en direkt inverkan på handeln mellan medlemsstaterna.

21. Av dessa skäl omfattas den planerade stödordningen av tillämpningsområdet för artikel 92.1 i EG-fördraget och artikel 61.1 i EES-avtalet. Denna uppfattning delas av de tyska myndigheterna, som med rätta hänvisar till den dubbla inverkan som sådana stöd skulle kunna ha vid källan (Brandenburg) och i värdområdet (Polen).

22. Det bör dock påpekas att de villkor som kommissionen vanligtvis ställer i fråga om garantiordningar dock uppfylls eftersom stödmottagaren skall betala en engångsavgift och en årlig garantiavgift. Dessutom bär stödmottagaren en stor del av risken, eftersom garantibeloppet begränsas till 90 % av lånen, och de lånebelopp som kan beviljas garanti begränsas till 75 % av projektkostnaden. Ordningen inriktar sig på livskraftiga företag. Stöd får inte beviljas till räddningsåtgärder.

23. Om man beräknar garantins subventionsekvivalent i förhållande till de totala stödberättigande projektkostnaderna och med hänsyn till att garantin kan utgöra upp till 67,5 % (0,9 × 0,75 × 100) av projektkostnaderna, blir resultatet en stödnivå på 3,35 % brutto (6,75 − 3,4, dvs. den beräknade risken efter avdrag för årliga avgifter till nuvärde).(1) Denna ungefärliga beräkning utgår ifrån att engångsavgiften på 0,75 % täcker de administrativa kostnaderna.

(1) Metod för beräkning av lånegarantiers subventionsekvivalent: se andra strecksatsen i kommissionens meddelande om stöd av mindre betydelse, EGT nr C 68, 6.3.1996, s. 9.

24. Eftersom det högsta garantibeloppet per företag uppgår till 1 miljon tyska mark (0,52 miljoner ecu) kommer det genomsnittliga stödinslaget i varje enskild garanti inte att överstiga 44 700 tyska mark (23 400 ecu), dvs. 3,35 % av de totala projektkostnaderna på högst 1,33 miljoner tyska mark. Detta belopp ligger visserligen gott och väl under tröskeln för stöd av mindre betydelse på 100 000 ecu per företag under en treårsperiod, men ordningen omfattas ändå av tillämpningsområdet för artikel 92.1 i EG-fördraget, eftersom de tyska myndigheterna åtminstone i vissa fall avser att bevilja garantin till företag som redan har utnyttjat stöd av mindre betydelse för andra ändamål. Härvid skall också beaktas att tröskeln för stöd av mindre betydelse vid den tidpunkt då de tyska myndigheterna anmälde ordningen fortfarande uppgick till 50 000 ecu. Av de sammanlagt cirka 20 företag som beräknas få stöd varje år torde därför antalet stödmottagare som utnyttjar garantin utöver stöd av mindre betydelse bli betydligt färre än de tyska myndigheterna ursprungligen räknade med.

Ordningens förenlighet med den gemensamma marknaden

25. Med hjälp av stödet utjämnas de stora risker som hänger samman med investeringar i Polen. Genom att främja samriskföretag mellan företag i Brandenburg och i Polen liksom deltagande av företag i Brandenburg i polska företag främjar stödordningen det gränsöverskridande samarbetet och de stödberättigade företagens gränsöverskridande verksamhet. På detta sätt bidrar stödet också till utvecklingen av regionen Brandenburg och till att befästa de ekonomiska förbindelserna med Polen liksom landets integration i Europas ekonomi.

26. Med tanke på stödmottagarna, dvs. små och medelstora företag i Brandenburg, skulle stödordningen utan tvivel vara förenlig med den gemensamma markanden enligt artikel 92.3 a i EG-fördraget, om den verksamhet som beviljas stöd bedrevs i själva Brandenburg. Bestämmelserna om regionala undantag i artikel 92.3 a och c i EG-fördraget kan dock endast tillämpas på investeringar inom stödområdet.

27. Å andra sidan förstärker säkerligen en sådan stödordning stödmottagarnas ställning på den gemensamma marknaden och deras konkurrenskraft på världsmarknaden och kan därför anses vara en ordning "för att underlätta utveckling av vissa näringsverksamheter" enligt artikel 92.3 c i EG-fördraget.

En sådan stödordning kan dock bara godkännas "när den inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset" (artikel 92.3 c i EG-fördraget, andra delen av första meningen). Vid bedömningen av stöd till direkta utlandsinvesteringar skall dock ytterligare två faktorer beaktas som normalt inte har någon större betydelse vid bedömningen av om ett stöd är förenligt med den gemensamma marknaden, nämligen den europeiska industrins internationella konkurrenskraft och det europeiska intresset av att stärka det ekonomiska samarbetet med vissa tredje länder. Vad gäller dessa båda aspekter måste eventuell negativ påverkan inom EU, t.ex. risk för utlokalisering och eventuella negativa sysselsättningseffekter, balanseras.

28. I fråga om små och medelstora företag anges i gemenskapsramarna för små och medelstora företag att stöd är motiverat för att hjälpa dessa företag att övervinna sina särskilda svårigheter. I jämförelse med stora företag har små och medelstora företag rent allmänt svårt att få tillgång till kapitalmarknaden, vilket kan hindra deras utveckling. Gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd till små och medelstora företag visar kommissionens positiva inställning till olika typer av stöd som hjälper dessa företag att övervinna dessa särskilda svårigheter, särskilt vad gäller investeringsstöd. Kommissionens analys ledde inte till något särskiljande i fråga om investeringarnas lokalisering inom eller utanför gemenskapen. Detta tyder på att reglerna för stöd kan tillämpas på alla investeringar som små och medelstora företag gör, oavsett var.

Dessutom har de små och medelstora företagen samma eller ännu större svårigheter när det gäller investeringsverksamhet utanför EES. I fråga om små och medelstora företag kan de direkta utlandsinvesteringarnas eventuellt negativa effekter på den europeiska ekonomin, t.ex. i fråga om sysselsättning eller riskerna för utlokalisering, inte sägas vara påtagliga. Dessutom säkerställer definitionen av en stödberättigad investering ("nyinvestering") att flyttningen av en anläggning som är belägen inom gemenskapen till ett tredje land inte kan vara stödberättigad.

29. I fråga om definitionen av begreppet stödberättigad investering har kommissionen alltid, för konsekvensens skull, intagit ståndpunkten att den definition som skall tillämpas på små och medelstora företags investeringar bör vara den som föreskrivs i reglerna för samordning av de regionala stödsystemen [1]. Enligt punkt 18 i i dessa, motsvarande

[1] EGT nr C 31, 3.2.1979, s. 9.

punkt 25.11 i EFTA:s övervakningsmyndighets riktlinjer som den österrikiska regeringen hänvisar till, är investeringar som berättigar till stöd "nyinvesteringar", d.v.s. investeringar i anläggningstillgångar

— "i samband med etablering av en ny anläggning, utökning av kapaciteten vid en befintlig anläggning eller igångsättning av en verksamhet som medför en genomgripande förändring av en befintlig verksamhets produkter eller produktionsprocesser (i form av rationalisering, omstrukturering eller modernisering)"

eller

— "genom övertagande av en anläggning som lagts ner eller som skulle ha lagts ner om övertagandet inte ägt rum".

30. När det gäller den aktuella ordningen har kommissionen fastställt att definitionen på de stödberättigande kostnaderna är med vidsträckt än den definition som kommissionen tillämpar, eftersom stöd även kan beviljas för företagsförvärv eller för förvärv av aktier i företag som inte omfattas av gemenskapens definition av stödberättigade investeringar. Normalt skall de stödberättigade kostnaderna för små och medelstora företags investeringsstöd enligt punkt 4.1 i riktlinjerna om små och medelstora företag definieras i enlighet med punkt 18 i i principerna för samordning av de regionala stödsystemen. Alternativt kan endast den andel av de stödberättigande kostnaderna som överensstämmer med gemenskapens definition av "nyinvestering" beaktas vid beräkningen av stödnivån. Även om kommissionen i princip inte utesluter möjligheten att bevilja stöd som avser andra kostnader än de som kommissionen vanligtvis godkänner, måste stödens förenlighet med den gemensamma marknaden undersökas noggrant. Därför måste Tyskland säkerställa att de tillåtna stödtaken på 15 % för små företag och på 7,5 % för medelstora företag iakttas. Eventuellt stöd som grundar sig på stödberättigande kostnader som skiljer sig från dem som kommissionen vanligtvis godkänner och som leder till en stödnivå som överstiger de nämnda taken måste följaktligen anmälas individuellt och behandlas enskilt av kommissionen.

31. Kommissionen är medveten om betydelsen av direktinvesteringar i tredje land, både i syfte att förstärka förbindelserna med dessa länder och att diversifiera och internationalisera den europeiska ekonomin.

Användbarheten av stödramarna för små och medelstora företag förstärks av gemenskapens politik i fråga om dessa företag på andra områden:

— Kommissionen anser att den nuvarande situationen i fråga om reglerna för direkta utlandsinvesteringar är särskilt otillfredsställande för små och medelstora företag som inte har de nödvändiga resurserna att följa och anpassa sig till de ständigt ändrade villkoren för direktinvesteringar i värdländerna. ([1])

— I slutsatserna från Europeiska rådet i Cannes den 15 och 16 december 1995 erkändes nödvändigheten av att främja de små och medelstora företagens internationalisering. ([2])

— Bestämmelser som uppmuntrar nära kontakter mellan små och medelstora företag i syfte att främja handel och tillfällen till industriellt samarbete omfattas också av samarbetsavtalen mellan gemenskapen och tredje land. ([3])

32. Vad gäller de tyska myndigheternas uppfattning att artikel 92.2 c i EG-fördraget är tillämplig anser kommissionen att det inte är nödvändigt att inta någon ståndpunkt i denna fråga i det aktuella ärendet, eftersom den undantagsbestämmelsen endast kan tillämpas under exceptionella omständigheter och den föreslagna stödordningen ändå kan anses vara förenlig med den gemensamma marknaden enligt artikel 92.3 c i EG-fördraget.

VI

33. Mot bakgrund av ovanstående och med hänsyn till den måttliga stödnivån, det förhållandevis låga totala stödbeloppet per företag och ordningens grundläggande syfte att främja gränsöverskridande samarbete med polska företag och bidra både till utvecklingen av regionen Brandenburg och till en stabilisering av den polska ekonomins övergång till marknadsekonomi kan ordningen anses vara förenlig med den gemensamma marknaden enligt artikel 92.3 c i EG-fördraget, artikel 61.3 c i EES-avtalet och gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd till små och medelstora företag.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

De stöd som Tyskland avser att bevilja inom ramen för delstaten Brandenburgs garantiordning för investeringsprojekt i Polen till förmån för små och medelstora företag i enlighet med definitionen av dessa i kommissionens re-

([1]) KOM (95) 42 slutlig, s. 5.
([2]) SI 95/1000, s. 14.
([3]) Se t.ex. artikel 6 i förslaget till ett samarbetsavtal mellan Europeiska gemenskapen och Nepal, EGT nr C 338, 16.12.1995, s. 10, och artikel 12 i förslaget till ett interregionalt ramavtal om samarbete mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater samt sydamerikanska gemensamma marknaden och dess medlemsländer (Argentina, Brasilien, Paraguay, Uruguay), EGT nr C 14, 19.1.1996, s. 4.

kommendation av den 3 april 1996 om definitionen av små och medelstora företag (EGT nr L 107, 30.4.1996, s. 4), är enligt artikel 92.3 c i EG-fördraget och artikel 61.3 c i EES-avtalet förenliga med den gemensamma marknaden.

Artikel 2

Eventuella stöd som Tyskland inom ramen för denna ordning avser att bevilja små och medelstora företag, vars stödberättigande kostnader skiljer sig från de stödberättigande kostnader som kommissionen vanligtvis godkänner i fråga om investeringsstöd till små och medelstora företag enligt punkt 4.1 i gemenskapens rambestämmelser om små och medelstora företag (EGT nr C 213, 19.8.1992, s. 2) och principerna för samordning av regionala stödsystem (EGT nr C 31, 3.2.1979, s. 9) och som, beräknat på grundval av de stödberättigande kostnader som kommissionen godkänner, leder till en stödnivå som överstiger 15 % för små företag och 7,5 % för medelstora företag, skall anmälas enskilt enligt artikel 93.3 i EG-fördraget.

Artikel 3

Tysklands regering skall varje år ge in en rapport till kommissionen om ordningens tillämpning.

Artikel 4

Tysklands regering erinras om att stödåtgärdernas genomförande omfattas av reglerna om stödkumulering, oavsett om de typer av stöd som kumuleras avser olika ändamål (EGT nr C 3, 5.1.1985) eller samma ändamål inom ramen för ordningar som antas av samma eller olika myndigheter (centrala, regionala eller lokala). I det senare fallet får det kumulerade stödet inte överskrida det högsta tillåtna taket för den ordning som avses i artikel 1.

Dessutom erinras Tysklands regering om att den skall iaktta gemenskapens regler för och tillämpliga förordningar om vissa industrisektorer, nämligen de sektorer som omfattas av EKSG-fördraget samt transporter, fiske och jordbruk, varvid det senare innefattar förädling och saluföring av jordbruksprodukter (EGT nr C 29, 2.2.1996, s. 4).

Artikel 5

Detta beslut riktar sig till Tyskland.

Utfärdat i Bryssel den 5 juni 1996.

På kommissionens vägnar

Hans VAN DEN BROEK

Ledamot av kommissionen